

Christi sicut sol, vestimenta autem ejus sicut nix; sic etiam in judicio veniet cum splendore et majestate, omnia videns et illuminans, omnium corda velut perlustrans, necnon vestium candore, hoc est, gloria justorum, qui Christo tamquam vestes adhærent, circumdabitur et ornabitur juxta id Isa. XLIX. « Omnibus his velut ornamento vestieris et circumdabis tibi eos quasi sponsa. » Unde Greg. I. XXXII. mor. c. VII. ait: « In transfiguratione quid aliud quam resurrectionis ultimæ gloria nuntiatur? In monte vestimenta ejus sicut nix facta sunt, quia in supernæ claritatis culmine, sancti omnes et luce justitiæ fulgentes adhærebunt. » Sic Greg.

Quinto, in transfiguratione apparuerunt Moyses et Elias; ille ex mortuis, hic e vivis: sic vivos et mortuos judicabit Christus. Moyses Christum antegressus est, apostoli comitabantur, Elias sequetur ultimis temporibus, ut scias Christi meritis salvos fore, quotquot salvi erunt, qui ante ipsum, qui cum ipso, et qui vixerunt post ipsum: et hos omnes duros Christo gloriam.

Sexto, in transfiguratione gravati erant somno discipuli, postea evigilantes viderunt gloriam Domini; sic etiam ante judicium omnes morituri sunt, et audient vocem illam: *Surgite mortui, venite ad judicium. Et tunc videbunt Filium hominis venientem in nubibus celi cum virtute multa et majestate*, Matth. XXIV.

Septimo, in transfiguratione Petrus dixit: *Bonum est nos hic esse*: similiter in judicio dicent etiam electi ad dexteram Christi stantes: *Bonum est nos hic esse*, ubi gloria, pax, gaudium et perpetua securitas.

Octavo, in transfiguratione apparuit nubes lucida et obumbrans: sic etiam Christus judex in nubibus celi veniet, tamquam in curru regio sub cujus umbra protegentur electi.

Nono, denique in transfiguratione vox de nube facta est: *Hic est Filius meus, etc. Ipsum audite*. Sic quoque in judicio intonabit Christus veluti e nubibus, et proferet sententiam, cui perpetuo standum erit. Et primo, ad electos dicet: *Venite, benedicti Patris mei, etc.* Postea vero vultu horribili ad impios converso, ablegabit eos in infernum, dicens: *Discedite a me, maledicti*. Et si discipuli Christi suavem illam Patris vocem audire non potuerunt, quin caderent in facies suas et timerent valde: quo animo, quo sensu, qua formidine audient damnati vocem Christi? Quam gravi lapsu ruent? Quod si Adam in paradiso, voce Dei vocantis territus est, dicens: *Audiui vocem tuam, et timui*: quomodo sustinebunt reprobi vocem repellentis? *Leo rugiet, quis non pavebit?* inquit Amos, c. III. Quare: *O beati oculi,*

inquit S. Basilius, orat. de transfig. *qui terribilem illum diem in amabili specie videbitis*. Quod donet nobis Deus.

CONCIO X.

MYSTERIA.

I. Cur assumpti tres tantum discipuli? — II. Cur Petrus, Jacobus, et Joannes? — III. Cur ducti in montem excelsum seorsum? — IV. Qualis hæc transfiguratio? — V. Cur comparuerunt Moyses et Elias? — VI. Qua de re locuti? — VII. Ad quid adducta nubes? — VIII. Cur taceri voluit Christus hoc mysterium? — IX. Quomodo Pater in Filio sibi placet? — X. Quis ordo transfigurationis?

THEMA.

Assumpsit Jesus Petrum et Jacobum et Joannem fratrem ejus, etc. Matth. XVII.

Ter in anno legitur evangelium hodiernum. Lectum fuit in hesterno officio, legitur in hodierno, legitur in festo transfigurationis. Nec una est hujus rei causa. Affert enim laboris et imprimis abstinentiæ quadragesimalis dulcissimum levamen, dum in eo videmus quanta bona Deus præparavit diligentibus se et carnis suæ domitoribus, quales erant Moyses et Elias, visi et ipsi cum Christo in majestate, quia cum ipso etiam quadragesimam jejunarunt. Sic filius alacrior fit ad studendum, cum subinde pater ostendit ei pulchrum pannum, ex quo vestem ei pollicetur. Deinde, quoniam Christus gloriam suæ transfigurationis occultari voluit usque dum resurgeret; docet ut nunc tanto magis eam publicemus, et passionis ejus confusionem, hæc gloria compensemus. Denique, quia de longe venientes et mirabilia narrantes libenter et avidè audimus, præsertim de nostra patria. Sic Israelitæ in captivitate Babylonica rogati ut canerent suis organis, Psalm. CXXXVII. ita respondent: *Si oblitus fuero tui, Jerusalem, oblivioni detur dextera mea: adhæreat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui: si non proposuero Jerusalem in principio lætitiæ meæ, q. d. si non imprimis memor sim meæ patriæ, exarescat dextera, quæ pulsare solet citharam, obmutescat lingua, quæ percinere solet*. Itaque, auditores, quoniam hoc evangelium nova nobis affert de cælesti nostra patria, studiose indagemus et attente audiamus omnia, quæ dicuntur.

I. Cur assumpsit tantum tres discipulos ad spectaculum suæ transfigurationis? Respondeo primo, quia voluit ad tempus hoc mysterium occultum esse, uti demum præcepit. Melius

autem occultari poterat, si paucis, quam si multis monstraretur. Quod multis revelatur, occultari nequit. Unde Sapiens, Eccles. VI. *Multi pacifici sint tibi, et consiliarius sit tibi unus de mille*. Multi sunt uti lacus Asphaltites in Judæa, ubi nihil mergi potest, omnia supernatant, teste Plinio, l. II. c. CIII. qui ninivum arcanum nullum retinere sciunt.

Secundo, quia sufficiebat testimonium trium, juxta id Deut. XIX. *In ore duorum vel trium testium stabit omne verbum*. Cæteris satis, imo melius erat, his credere propter meritum fidei, nam *beati qui non viderunt et crediderunt*. Ita paucos adhibuit Christianos testes suæ resurrectionis; cæteros credere voluit.

Tertio, ut ostenderet perpaucos esse eos, qui cœlestem gloriam sunt adepturi, etiam ex illis qui putantur vulgo boni. Vulgus siquidem omnibus blanditur, et facile alios judicat bonos: quia et talem se haberi optat et sæpe asinus asinum fricat. Similiter in providentia universali Deus nullum excludit; utitur enim et Juda sæpe ad prædicandum, sanandos ægrotos, etc. tamen quando venietur ad particularem providentiam et distributionem secundum cujusque merita, multi excluduntur præter omnium expectationem, et multi quidem vocati sunt, pauci vero electi.

Quarto, ut discamus virtutes proprias citra necessitatem non aperire, sed potius defectus nostros: sic Christus Hierosolymis, loco celeberrimo et festo solemniori, adeoque coram grandi multitudine pati voluit, transfigurari coram paucis.

Quinto, ut doceret paucis datum esse fructum dulcedine spirituali in orationibus, communione, tribulationibus, etc. in hac vita; plerisque differri in alteram vitam, ubi proprie locus est.

II. Cur Petrum, Joannem et Jacobum? Respondetur primo, quia Petrus erat successor Christi futurus: cur autem Pater non manifestet sua secreta Filio quem successorem constituit? Joannes erat Christi secretarius futurus et quidem intimus; Jacobus erat primus ex apostolis calicem Domini bibiturus per martyrium.

Secundo, quia hi tres maximum habebant zelum tuendæ gloriæ Christi. Petrus pro eo mori paratus fuit, ideoque gladium exeruit eum defensurus. Cæteri duo Boanerges, Domino excluso de civitate Samariæ, ignem de cælo in eam provocare volebant, zelo honoris Domini sui.

Tertio, quia hi majore dignitate præditi et cæteris excellentiores erant: Petrus fide et dilectione, Joannes virginitate, Jacobus fervore et

zelo animarum; unde et ad suscitationem filiæ Jairi, et ad hortum Oliveti assumpti. Mundus Judam assumpsisset, hos tres ad radicem montis reliquisset!

Quarto, ut indicarent tres conditiones meritum, quibus gloriam promereri oportet: statum gratiæ in Joanne, promptitudinem voluntatis in Petro, difficultatem operis in Jacobo, qui luctator exponitur.

Quinto, ad indicandum tres aureolas, doctorum in Petro, virginum in Joanne, martyrum in Jacobo.

III. Cur duxit eos in montem excelsum seorsum? Respondetur primo, ut doceret nos vim orationis orandique modum. Oratio enim est elevatio mentis in Deum, in qua terrena despicimus et parva esse videmus; cœlestia vero bona et magna. Ad hanc vero rite instituendam requiritur vel saltem utilissimus est locus solitarius vel certe mens solitaria, id est, nullis terrenis rebus intendens: unde inchoaturi orationem, prius formare conceptum debemus, quasi nunc e valle sæcularium curarum ascendere velimus ad montem contemplationis cœlestium, et longe ab hominibus soli cum Deo loqui.

Secundo, ut doceret ascendendum esse ei, qui vult gloriam cœlestem, cujus typus est hic mons excelsus, consequi; regnum enim cœlorum labore comparatur. Ideo etiam Matthæus post sex dies ait Christus transfiguratum. Senario dies laborum comprehenduntur, septenarius autem quietis est et sabbati. In terrena negotiatione plus proficit astutia et ars, quam labor; ideo mercatores communiter ditiores sunt operariis: in cœlesti vero plus valet labor, quam astutia. Unde Psalm. XXIII. dicitur: *Quis ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto ejus? Innocens manibus*, id est, qui operatur non bona tantum sed bene. *Et mundo corde*, id est, alienus a desideriis et cogitationibus etiam malis. *Qui non accepit in vanum animam suam*, id est, qui agit id, ad quod est creatus, laboratque sedulo. Omnes morituri aspirare se ad cœlum dicunt; interim sæpe de sufficiente confessione et aliis requisitis audire nolunt, sæpe nec unica eleemosyna ab illis extrudi potest, qua sibi viam ad cœlum parent, quod aliud non est, quam velle in cœli monte esse, sed nolle interim ascendere.

Tertio, ut doceret beatitudinem veram non esse querendam in hac mundi valle, sed in cœlesti illo monte: ibi enim beneplacitum est Deo habitare. Multi autem sunt qui semper et solum cogitant terrena, nec ullam de cœlo curam aut cogitationem habent: ranis quam

simillimi, qui perpetuo in paludibus et vallibus versantur, nunquam in montem conscendunt. Et licet aliquando e palude sua in terram prosiliant, proxime tamen paludi assident, et mox in eam resiliunt. Prorepunt et illi e domibus et agris suis in templum quandoque, sed interim paludem suam cogitant, et ad eam redeunt, nullo fructu in Ecclesia percepto.

Denique, quia praeclara Dei opera et beneficia fere in montibus semper exhibita. Lex in monte Sinai Moysi tradita; eidem in rubo apparuit Deus in monte Horeb, similiter et Eliæ; in monte ereptus Isaac a gladio parentis; in monte paucis panibus pasti homines a Christo; in monte Dominus crucifixus; e monte ascendit in cælum; in montem demisit Spiritum sanctum; in monte undecim discipulis redivivus apparuit, etc. Nimirum ut hæc tam insignia monumenta et beneficia magni faceremus et immortalis memoria commendaremus, eaque prædicaremus super tecta et montes. Quoniam igitur in hac transfiguratione gloria Christi declaranda et ipse novi testamenti legislator promulgandus fuit, ideo in monte instituta est.

Communis autem sententia est montem fuisse Thabor (quod exponitur: Venit lumen) vicinum Captharnao urbi, in quam a transfiguratione mox descendit Dominus. In eo postea Christiani tria templa extruxere, teste Beda, capite XVII. de locis sanctis.

IV. Qualis fuit hæc transfiguratio? Resp. primo, fuisse assumptionem illius claritatis, quæ est una ex quatuor dotibus corporis glorificati. Et tamen ex hujus unius conspectu adeo recreati sunt apostoli; quid si Dominus omnes dotes corporis, quid si et animæ dotes, quid si divinitatem suam monstrasset?

Resp. secundo, affecisse totum Christi corpus, non faciem tantum: ex corpore redundasse splendorem in vestimenta ut lucida simul et candida apparerent, sicuti sol illuminans nubem reddit eam candidam et lucidam. Cæterum nominatim facies Christi rutilasse instar solis jure dicitur, quia ea in passione plurimum pati debebat et maxime deformanda ac conspuenda erat, tamquam locus esset immundissimus. Magnæ autem confusioi justè debetur magna gloria. Hinc membra ss. martyrum vulneribus et ignominia potissimum affecta fulgebunt in gloria maximopere.

Ad hæc uti fulgor corporis Christi indicabat futuram ejus gloriam, sic fulgor vestimentorum a corpore participatus indicabat gloriam sanctorum, qui per vestimenta Christi designantur Isai. XLIX. *Vivo ego dicit Dominus* (Christo videli-

cet) *quia omnibus his velut ornamento vestieris et circumdabis tibi eos quasi sponsa.*

Candor vestium festivitatis et lætitiæ signum est: hanc ibi expectamus, vigiliam hic celebramus.

V. Cur apparuerunt et vere comparuerunt ibi Moyses et Elias? Resp. primo, ut intelligerent discipuli Dominum suum non esse Eliam, aut Jeremiam, aut unum ex prophetis, sed prophetarum omnium Dominum, ad cujus festivitatem condecorandam venerunt duo illius servi majestate circumdati.

Secundo, ut omnibus innotesceret Christum a lege et prophetis testimonium suæ divinitatis et doctrinæ habere, contra calumniam Judæorum accusantium Christum quasi transgressorem legis et blasphemum, Dei gloriam sibi usurpantem. Tametsi enim Christus multis modis testabatur suam divinitatem et missionem a Patre, dicebant tamen Judæi: *Tu de teipso testimonium perhibes, testimonium tuum non est verum.* Itaque Judæorum legislator Moyses adducitur, et magnus ille legis zelator Elias, ad approbandum evangelium: *Quod a lege erat insinuatum, a prophetis prænuntiatum*, ut ait Augustinus, libro V. de hæc. cap. VII. quodque si illis contrarium fuisset, non dixisset Pater de Filio: *Ipsam audite.* Nesciebat igitur Petrus quid diceret, cum petiit ædificari tria tabernacula singulis distincta, quia hæc tria unum sunt, et unum eorum tabernaculum, Ecclesia Dei: habent itaque hic Judæi signum de cælo, quod petierunt.

Tertio, ut omnis generis testes evangelii adduceret, ex mortuis Moysen, ex viventibus discipulos, ex iis qui extremo tempore vivent, Eliam. Moyses initium dedit legi veteri, Elias finem imponet novæ. Christus inter utramque medius, et finem dedit veteri et initium novæ: ut ita impleatur illud Habacuc, capite III. *In medio duorum animalium cognosceris*, ut exponit Tertull. l. contra Marcion. cap. XXII. Sic Nicænum Concilium confirmari voluit Deus etiam a mortuis, ut scribit Nicephorus, l. VIII. cap. XXIII. et Greg. presbyter, orat. de patr. Conc. Nicæn. duobus inquam episcopis, qui durante Concilio obierant, finitoque Concilio a patribus compellati, et ipsi manu sua Concilio subscripsisse reperti sunt: postquam acta Concilii super eorum sepulcra posita fuere.

Quarto, ut ostenderet se vitæ et mortis Dominum, viventium et mortuorum (siquidem Eliam vivum e paradiso, Moysen mortuum e limbo adduxit) et venturum aliquando maxima cum gloria judicare vivos et mortuos. Tunc uti Elias ad paradysum, Moyses ad limbum reductus

est; ita electi ad cælum evehantur, reprobi ad infernos detrudentur. Item neminem nisi per ipsum ejusque fidem salvandum.

Quinto, ad instructionem discipulorum. Nam et Moyses et Elias pro lege Dei, morti se exposuere imperterriti: Moyses opposuit se Pharaoni, Elias Achabo. Hinc conformari debebant discipuli ut simili fortitudine pro evangelio se morti offerre et aspera quæque sufferre non dubitarent. Item ut Moysis charitatem, qua petierat deleri e libro vitæ ut dimitteretur noxa populo; Eliæ zelum, quo 430. pseudoprophetas delevit, imitarentur.

Sexto, quia utrique Christus in quibusdam similis erat. Primo, in jejuniis quadraginta dierum: ex quo disceremus, si cum Christo jejunemus, cum eo nos glorificandos esse. Secundo, similis erat Moysi in mansuetudine, sufferens patientissime quascumque injurias sibi illatas: similis Eliæ in zelo justitiæ et honore Patris tuendo.

Septimo, ad instructionem nostram, ut nos ipsos perpetuo inter Eliam et Moysen, id est, vivos et mortuos constituamus, et uno quidem oculo vitam, altero mortem contemplemur. Ita monet S. Bernardus Eugenium pontificem, ep. CCXXXVII. « In omnibus operibus tuis memento te esse hominem, et timor ejus, qui aufert spiritum principum, semper sit ante oculos tuos. Quantom in brevi Romanorum pontificum mortes tuis oculis aspexisti? Ipsi te prædecessores tui, tuæ certissimæ et citissimæ decessio- nis admoneant, et modicum tempus dominationis eorum paucitatem dierum tuorum nuntiet tibi. Jugi proinde meditatione inter hujus præsentis gloriæ blandimenta memorare novissima tua, quia quibus successisti in sedem, ipsos sine dubio sequeris ad mortem. » Sic ille.

VI. Qua de re loquebantur? Respondet S. Lucas, dixisse excessum ejus, id est, mortem seu exitum Christi, ut habetur in Græco. Sed cur ibi de morte Christi sermo, in tanta solemnitate et gloria? Resp. primo, ut confirmaret id quod paulo ante discipulis prædixerat, Mat. XVI. quia nimirum oporteret eum ire Hierosolymam et multa pati a senioribus et scribis et occidi, etc. Docet igitur discipulos Dominus, hoc jam a Deo definitum et a prophetis prævisum ac prædictum esse, prædicatione et confirmari eorum nunc testimonio.

Secundo, ut doceret nobis per crucem veniendum esse ad gloriam, et per ejus mortem aditum ad vitam aperiri. Nam si Christus ipse sanguinis suæ lytro morteque ipsa gloriam suam comparare debuit, nemo gratis sibi dandam

speret. Unde colligimus cruce et tribulationes maximi faciendas, quia sunt monetæ, quibus emitur gloria: unde a S. Petro, I. Pet. I. vocantur *posteriores Christi gloriæ.*

Tertio, ut doceret quemadmodum nihil in mundo usquequaque jucundum, quod non habeat annexum aliquid triste vel amarum: ita lætis rebus tristitia miscenda. Sicut olim triumphantibus victoribus a tergo occinebat præco: *Respice post te, hominem memento te.* Cui etiam a tergo, appensi ad currum triumphalem fascæ erant, quasi aliquando eo devenire queat, ut virgis cædatur; quod certe factum Christo. Itaque: *Si annis multis vixerit homo, et in his omnibus lætatus fuerit, meminisse debet tenebrosi temporis et dierum multorum*, id est, æternitatis, ait Ecclesiastes, cap. XI. Hoc est tingere buccellam suam in aceto, quod Booz facere jussit Ruth, Ruth. II.

VII. Ad quid adducta nubes? Resp. primo, ut ostenderet Petro Christus: *Se tabernaculo ipsius minime opus habere.* Ipse quippe erat qui patribus ejus tabernaculum nubes fecerat in solitudine per quadraginta annos, ait S. Ephrem. serm. de transfig. Domini. Tabernaculum itaque melius exhibuit, ut docet et nos sollicitos esse potius de cœlesti tabernaculo, quam de terreno.

Secundo, ut indicaret præsentiam ipsius Dei Patris locuturi mox ea tamquam præsentis, nec non majestatem venturi ad judicium Christi.

Tertio, ad arcendam discipulorum curiositatem, ne viderent quomodo et quorsum abducerentur Moyses et Elias, quemadmodum et ipsis dormientibus adducti erant: item quomodo Christus splendorem suum deponeret, quem iisdem nescientibus assumpserat. Ita olim dicebat Deus ad Moysen: *Veniam ad te in caligine nubis*, Exod. XIX. Ideo mons Sinai fumabat, dum ibi loqueretur cum Moyse Deus.

VIII. Cur præcepit Christus discipulis: *Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis a mortuis resurgat*? Resp. primo, ne rudis plebs occasione acciperet gravioris scandali, vel certe aliorum peccatorum: si viderent eum postmodum crucifigi, de quo tam magnifica spargebantur. Quanto enim quisque magis celebratur dum stat, tanto acrius in eum dicitur, cum ad casum impellitur. Multi etiam qui hanc ejus gloriam cum invidia audivissent, postmodum videntes Christi depressionem, perperam plausissent. Alii Christo infensi, graviores in eum propter hoc contumelias excogitassent in opprobrium credentium.

Secundo, poterat id invidiam aut mœrorem excitare inter reliquos discipulos et contentionem, quod non omnes ad hoc spectaculum admissi essent: ideo hæc præscindere voluit

Tertio, ad commendandam nobis humilitatem, ut ne desideremus prædicari bona nostra in hac vita, sed deferri potius optemus usque ad diem illum, qui omnia revelabit: *Et tunc erit tibi gloria*, cum dicetur tibi: *Amice, ascende superius*.

IX. Quomodo Deus in Christo sibi complacet? Respondet pater Cornelius a Lapide, in c. I. epist. II. S. Petri: «Primo, quia eum Verbo hypostatice unitum, ut Filium suum infinito amore diligit, in eoque totus complacendo conquiescit.»

Secundo, quia per eum solum placuit illi homines redimere, novamque legem et Ecclesiam instituere.

Tertio, quia in summa ejus obedientia, humilitate, sanctitate mire sibi complacuit, per eum placatus fuit toti humano generi, ac cum eo in gratiam rediit, et innumera scelera ei condonavit: nam ut ait Christus Joannis VIII. Quæ placita sunt ei, facio semper: ita S. Bernar. serm. I. de epiphan.

Quarto, quia per eum omnes in eum credentes diligit, sanctificat, filios et hæredes suos destinat. Nemo enim placet Deo Patri nisi per Christum, et omnes qui Christo placent, et ipsi. Denique, omnis virtus placet, sapientia, sanctitas,

adeoque quicquid Deo placet, per Christum placet.»

X. Quis ordo hujus transfigurationis? Respondet ibid. Corn.

«Primo, Christus oravit, interim discipulis ex labore conscensi montis, et ex prolixitate orationis Christi somno gravatis ac dormientibus, transfiguratus est Christus. Secundo, accesserunt Moyses et Elias loquentes cum Christo de excessu (morte crucis) quem completurus erat in Jerusalem. Tertio, apostoli e somno hoc fulgure et colloquio excitati viderunt gloriam Christi, cum eoque colloquentes Moysen et Eliam. Quarto, finito hoc colloquio cum signum darent abitus, S. Petrus hac voluptate quasi ebrius volens eos parare abiturum, petiit fieri tria tabernacula, unum Christo, secundum Moysi, tertium Eliæ. Quinto, supervenit nubessubducens Moysen et Eliam, cum voce ad Christum: Hic est Filius meus dilectus, etc. quibus territi S. Petrus, Jacobus et Joannes ceciderunt in terram, sed mox a Christo confortati et erecti, levantes oculos suos solum viderunt Jesum. Interim Moyses ad kmbum, Elias ad suum locum per angelum uti adductus, ita et reductus est.»

AUCTARIUM.

CONCIO I.

MEDIA AD TRANSFORMANDUM INDURATUM PECCATOREM IN VIRUM ALTERUM, ET COR EMOLLIENDUM.

I. Verbi Dei frequens auditio. — II. Assidua oratio. — III. Conatus serius. — IV. Assuefactio ad oppositum.

THEMA.

Duxit illos in montem excelsum seorsum et transfiguratus est ante eos. Matth. XVII.

Conduximus ante octiduum quod velimus per hos dies ad exemplum Christi versari cum bestiis. Piscem ex natalibus jam vidimus, nunc agemus cum reptilibus. Puto enim et ista adrepsisse ad pedes Christi degentis in deserto. Horum princeps est serpens: qui etsi veneno plenus, præclarum tamen nobis tradit documentum. Nam ut scribit S. Hieron. in ep. ad Præsidium, cum præ senio caligare incipit, tum veterem exuit pellem; sed quadraginta diebus prius jejuna, et tum angustum foramen inquit, per quod eluctando laxatam jejunio exuit cutem una-

que senectam. Nihil æque necessarium peccatoribus, quam ut hoc præsertim tempore, vetustam peccatorum pellem et inolita vitia exuant: uti avaritiam, gulam, superbiam, luxuriam, iracundiam et hujusmodi. Horruit quidem Moyses et fugit, quando abiciens virgam, vidit eam conversam in serpentem, Exod. IV. sed ubi Dei jussu illam apprehendit, vidit serpentem illum iterum conversum esse in virgam, qua deinceps mira plurima patravit. Pari modo horrebunt, opinor, peccatores, præsertim inveterati, serpentem illum, qui veterem exuat hominem et amplectatur novum. Verum non est quod abhorreant; virga erit non serpens. Atque hoc etiam est, quod docemur in hodierno evangelio, scilicet una cum Christo transfigurari in alium hominem. Media suppetit Christus in hac ipsa sua mira metamorphosi, quæ nunc expendemus.

I. Christus accepit secum tres discipulos Petrum, Jacobum et Joannem. Posteriores duos Boanerges, id est, filios tonitruui appellarat, quod essent eximii et ferventes concionatores futuri:

quibus bene jungitur Petrus, et ipse summus verbi Dei præco, ipse quoque tonans contra Judæos, verbis illis: *Quem vos crucifixistis, auctorem vitæ interfecistis, quem vos interemistis, etc.* Act. c. II, III, IV. et V. Igitur qui transfigurari, et in alterum virum e perverso mutari vult, verbi Dei præcones frequenter et libenter audiat: *Numquid non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus; et quasi malleus conterens petram?* Jer. XXIII. Mirum quid de Germanico viro claris. C. Caligulæ imp. patre scribit Plin. l. XI. c. XXXVII. Suetonius in Calig. c. I. et IX. ejus defuncti corpus ergo quidem absumptum fuisse, cor autem solum ab igne comburi non potuisse, ob venenum a Tiberio ei propinatum. Verum ubi id de consilio medicorum theriaca probatissima perfusum fuit, mox combustum est. Theriaca fit a carnibus viperæ, junctis aliis simplicibus: et concio verbi Dei fere fit e peccatis hominum, quæ committunt, ut ea perstricta corrigant. Ergo si ejus cor veneno vitiorum ita obfirmatum est, ut igni Spiritus sancti resistat, perfundatur crebra verbi Dei auditione, et tandem superabitur ac cedet imperanti Deo. Ita enim dicitur Sap. XVI. *Sermo Dei sanare omnia.* Exemplum habemus apud Rufinum, l. III. n. CVII. Rosweid. l. VII. de vitis pp. de Paulo simplice discipulo S. Antonii, qui ingrediens in templum, spectans vidit plerosque hilari vultu et animo ingredi cum angelis custodibus, similiter lætantibus. Unum tantum inter eos vidit nigrum et nebulosum corpus habentem, et dæmones hinc inde trahentes eum, misso in naribus fræno, angelumque ejus a longe sequentem tristi vultu. Eundem porro egredientem vidit clara facie et candido corpore, angelum ejus mire exultantem, dæmones a longe sequentes. Itaque Paulus templum ingressus in altiore locum ascendens turbæ explicuit convocatæ, quod vidit, petens ab illo, quem vidit, ut se manifestaret, causamque suæ mutationis exponeret, mox ille coram omnibus aperuit, quomodo multo tempore fornicationi fuisset deditus, ingressus vero templum audisset prædicari id Isa. I. *Mundi estote et tollite malitias de animabus vestris ante conspectum oculorum meorum, etc.* eoque audito compunctis promiserit Deo emendationem, renuntians prioribus vitiis, sicque eo proposito firmatus exierit e templo. Quo audito omnes Deum laudarunt, atque intellexerunt verbo Dei hominem istum sic fuisse immutatum. In vita Sancti Philippi Neri scribit Ant. Gallonius juvenem quemdam sæculo et lævitati deditum, sæpe ejus conciones frequentare quidem, sed tantum deridere solitum: unde aliqui ejiciendum putabant: sed sanctus eum tolerandum dicebat,

I.

fore ut suo tempore caperetur Dei verbo. Idque tandem factum est insperato, ita ut mundo valedicens ordinem S. Benedicti ingressus sit. Abbas Pastor hac ratione remonstrabat duritiam frangi Dei verbo: «Natura aquæ mollis est, lapidis autem dura est: et si vas aqua plenum pendeat supra lapidem, ex quo assidue stillans gutta cadat in lapidem, tandem perforat eum: ita et sermo divinus lenis, cor autem nostrum durum est: audiens ergo homo frequenter sermonem divinum, aperitur cor ejus ad timendum Deum.» Ita vita pp. lib. VI. libello XVIII. n. XVI. Ratio est, quia in concione non solum ostenditur tibi deformitas tua, ut teipsum agnoscas et horreas; sed movetur etiam cor, ut te emendes.

II. Christus oravit, et dum oraret, facta est species vultus ejus altera, ait S. Lucas. Idem faciat qui duro est corde, instet orationibus, et sic, ut sperandum, dum orando perseverat, mutabitur in virum alterum. Ratio est, quia homo facile induit mores eorum, quibuscum crebro conversatur et loquitur, velut qui cum unguentario diu moratur, aut cum homine aulico, ejus vestes suavi odore redolent, eodem odore imbutus discedit; qui cum Cæsare frequenter et familiariter agit, sensim graves induit mores, magnarumque rerum scientiam sibi comparat, gratiamque imperatoris: *Ita ex consortio sermonis Domini.* Moyses postquam quadraginta diebus cum Deo in monte Sinai commoratus fuit, splendorem in vultu contraxit adeo radiantem, ut Hebræi non possent eum intendere, nisi vultum velaret, Ex. XXXIV. Unde S. Chr. I. de orando Deum, ait: «Sicut fieri nequit, ut qui solis radiis fruatur, non effugiat tenebras: ita fieri nequit, quin ille, qui cum Deo consuetudinem agit, desinat esse mortalis. Et qui cum Cæsare miscent sermones, familiariterque cum eo versantur, non possunt esse pauperes: multo minus fieri potest, ut qui Deum deprecantur, familiariter cum eo colloquentes, animas habeant mortales. Nam mors animæ est impietas ac vita pugnans cum lege divina. «Certe Augustinus ante conversionem suam, cum putaret sibi impossibile esse a consueto illegitimo thoro sese continere, ad orationem conversus ferventer et frequenter orabat: *Domine da quod jubes, et jube quod vis.* Tandem exauditus et voce sensibili jussus legere Scripturæ sacræ codicem, legit et abruptim vincula omnia, atque tunc: *Quam suave mihi subito factum est, inquit lib. IX. confess. c. I. carere vanitatibus nugarum, quas amittere metus fuerat, jam dimittere gaudium erat.*

Ad hæc oratio tam potens est, ut omnia impetrare possit, si assidua sit et constans. Ita enim